

KAZIMIERZ MAREK

Opole Śl.

Przyczynę do walki z białą biegunką piskląt

A contribution to the control of white scour in chickens

Walkę z białą biegunką piskląt opieramy na wykazywaniu i eliminowaniu drogą serologiczną nosicieli zarazków. Zabieg ten przeprowadzamy raz w roku w miesiącach późnej jesieni, względnie wczesnej zimy, gdy młódki poczęły się nieść, ale jeszcze przed sezonem wczesnych legów.

Co do techniki tych badań w laboratorium, wyboru metody, wypowiedziałem się w innej zbiorowej publikacji, tutaj chciałem zwrócić uwagę na częstotliwość pobierania krwi w ciągu jednego roku i na rolę wybiegów w walce z pullorozą.

Mając wgląd w dwie duże fermę drobiowe, mogące sam kontrolować eliminację dodatnio reagujących sztuk, zauważyłem, że mimo natychmiastowego usuwania nosicieli białej biegunki piskląt, procent pozytywnie reagujących utrzymywał się na stałym poziomie. Dalej, począłem studiować, które to sztuki więcej reagują na pullorum, czy dwuletnie, czy jednoroczne. I tutaj spostrzegłem, że procent nosicieli zarazków *Salmonella pullorum* był zawsze wyraźnie wyższy u starszych kur i kogutów niż u młodek i wyrastał się niekiedy stosunkiem 10:1 (patrz tablica).

W innej fermie drobiu, świeżo założonej, gdzie przeprowadziłem, po epizooji białej biegunki piskląt wśród kurcząt, w jednym roku kilkakrotne badanie krwi, od dwóch lat zaledwie kilka sztuk reaguje przy serologicznym badaniu i od tego czasu ferma nie notuje zachorowań na pullorozę wśród piskląt.

Zachodzi pytanie, dlaczego procent dodatnio reagujących jest wyższy u sztuk dwuletnich a niższy u jednorocznych? Odpowiedź prosta — sztuki starsze chodzą dłużej, bo aż przez dwanaście miesięcy po wybiegach zarażonych i wspólnie z niewychytanymi nosicielami zarazków pullorazy, aniżeli pogłowia młode, które najwyżej przez 3—4 miesiące korzystają z terenu przesiąkniętego bakteriami *Salmonella pullorum*. Innymi słowy sztuki starsze miały więcej czasu do zarażenia się niż młode, a ponadto te pierwsze przebywały w towarzystwie siewców zarazków pullorum.

Nasz dotychczasowy sposób walki z białą biegunką piskląt opiera się na jednorazowym pobraniu krwi i usunięciu z hodowli sztuk pozytywnie reagujących. Wiadomo zaś, że jednokrotne badanie serologiczne wykazuje w najlepszym razie około 80% nosicieli zarazków, a zatem pozostaje w kurnikach dalszych 20% siewców chorobotwórczych bakterii. Dalej po laboratoryjnym badaniu na pullorozę, nie przestrzega się zupełnie rygoru dezynfekcji kurników i wybiegów. Śmiem twierdzić, że ten zabieg ma takie same znaczenie jak usuwanie z hodowli nosicieli, bo udowodniono, że *S. pullorum* w glebie potrafi zachować swoją żywotność szereg miesięcy, a na ubraniu do 8 lat. Wreszcie wrażliwość dorosłych sztuk na infekcję zarazką i białej biegunki piskląt jest nie słabsza niż u kurcząt.

Ten utrzymujący się poziom dodatnio reagującego pogłowia kur i kogutów w hodowlach, gdzie wybiegi i kurniki nie były po badaniach serologicznych dezynfekowane i ten wyższy procent nosicieli zarazków wśród kur starych, oraz zanik białej biegunki piskląt w fermie nowozałożonej, to jest o wybiegach względnie jałowych, po epizooji pullorazy, po kilkakrotnym kolejnym badaniu krwi — upoważnia do wyciągnięcia następujących wniosków:

W hodowli kur należy przeprowadzać w okresie jesiennym tak długo badanie krwi i usuwać dodatnio reagujące, aż nadejdzie ujemny wynik z laboratorium.

Po otrzymaniu wyniku ostatniego badania należy przeprowadzić dokładną dezynfekcję kurników i wybiegów, w przeciwnym razie serologiczne badanie krwi mija się z celem.

Tego rodzaju zabiegi profilaktyczne przy białej biegunce piskląt są stosowane w dużych hodowlach kur w Z.S.R.R., państwach zachodnio-europejskich, Ameryce i winny być wprowadzone u nas, jeżeli nie od razu we wszystkich fermach drobiu, to przynajmniej w tych czołowych, które w najbliższym czasie staną się zarodowymi.

Statystyka z dwu lat nosicieli zarazków *Salmonella pullorum* w dwóch fermach.

Ferma	Data pobrania krwi	Wiek kur w latach			Wiek kogutów w latach			Ogólna ilość dodat. reag.	Ogólny % dodat. reag.	Jednoroczne kury dodat. reag.		Jednoroczne koguty dodat. reag.		Stare kury dodat. reag.		Stare koguty dodat. reag.	
		I	II	III	I	II	III			ilość	%	ilość	%	ilość	%	ilość	%
P	14/I 48 r.	196	63	2	9	3	—	41	14.9	7	3.5	—	—	34	52.3	1	20
P	21/I 49 r.	112	43	—	3	3	—	34	20.8	6	5.3	—	—	23	58.1	3	100
W	21/I 48 r.	422	39	—	50	2	—	113	22	77	18.2	7	14	29	74.5	—	—
W	24/I 49 r.	417	190	3	67	12	—	64	9.2	34	8.1	—	—	28	14.7	2	16.6

Piśmiennictwo.

- Basset J.: Quelques maladies infectieuses Paris 1946.
 Brill J., Clura J., Skoczek A.: Wiad. Wet. 1935 r.
 Chwalibóg J.: Med. Wet. 1946 Nr 10.
 Grzimek: — Krankes Geflügel — Berlin 1942.
 Heelsbergen T.: — Handbuch der Geflügelkrankheiten u. der Geflügelszucht — 1929.
 Lebouries: — La pathologie des oiseaux, Paris 1941 r.

- Marek K., Nawrocki J., Szaflarski J.: — Biała biegunka piskląt. — Próby diagnostyczne i wytyczne zwalczania. Med. Wet. 1949 Nr 1.
 Miessner: — Die Bekämpfung der weissen Ruhr der Küken. Archiw. J. Geflügelk. Berlin 1927.
 Stryszak A.: — Epizootyja tyfusu kur na terenie województwa warszawskiego w latach 1942—1948, Med. Wet. 7, 1948.
 Zagajewski: — Zapobieganie białej biegunce piskląt (Desynteria pullorum), Med. Wet. 7 — 1946.

Z Zakładu Mikrobiologii i Epizootologii Uniwersytetu Marii Curie-Skłodowskiej i WZHW w Lublinie.
 Kierownik: Prof. dr JÓZEF PARNAS

T. DĄBROWSKI, Z. LORKIEWICZ

Zakażenie mieszane źrebiąt *Corynebacterium equi* i drobnoustrojem z grupy *Shigella*

A mixed infection of foals caused by *Corynebacterium equi* and a microorganism belonging to *Shigella* group.

Shigelloza źrebiąt (*Pyosepticemia*) występuje w pierwszych dniach życia i nosi nazwę kulawki wczesnej. Wywołują ją *B. pyosepticum viscosum equi* (*Shigella equirulis*) umiejscowiona w przewodzie pokarmowym lub narządach rodnych klaczy. W miarę rozwoju, płodu, pałeczka rozmnażając się w płynie płodowym, dostaje się drogą doustną do przewodu pokarmowego płodu, niekiedy zaś podczas samego porodu. Ta sama droga zakażenia może mieć miejsce u oseska, jeśli zarazki znajdują się na strzykach i w mleku. *Shigella equirulis* wywołuje również procesy chorobowe u starszych źrebiąt, a nawet koni dorosłych, w postaci zapaleń gardła, owrzodzeń nosa, jamy ustnej, skóry, posocznicy i krwiotocznej diatezy. Przy schorzeniach wczesnych na pierwszy plan wybija się silne osłabienie, przyspieszenie oddechu i tętna, zwierzę jest sennie, grzbiec zgięty, okolica nerek bolesna. Badaniem klinicznym stwierdza się kulawiznę, obrzęki stawów, w wypadkach przewlekłych przerzuty ropne w innych stawach jak też w narządach wewnętrznych. Przewlekły proces chorobowy doprowadza do charłactwa i śmierci. Najczęściej shigelloza występuje w okresie wiosennym, w którym warunki atmosferyczne (przypuszczalnie wilgotność powietrza, wiatry, łatwość przeziębienia) predysponują do zachorowań i jej rozprzestrzenienia. Sekcyjnie stwierdza się zmiany zapalne pępowiny, w jamie zaś brzusznej ropne zapalenie nerek. W rozpoznaniu przyżyciowym choroby, największe usługi oddaje systematyczna termometria.

Prognoza przy kulawce wczesnej jest zazwyczaj niepewna należy podawać surowicę, suflamidy, penicylinę i streptomycynę, wskazane jest również przetrzykiwanie krwi matki i dożylnie iniekcje wapnia i Jodicarbon. Przy zapobieganiu kulawce wczesnej należy zwrócić uwagę na nosicielstwo u klaczy i na zachowanie warunków higienicznych przy karmieniu, porodzie, połogu, jak również stosować szczepienia zapobiegawcze klaczy ciężarnych (autoszczepionki).

Innym schorzeniem występującym u źrebiąt w wie-

ku od 8—10 tygodni, jest *pyobacilloza* wywołana przez *Corynebacterium pyogenes equi*. Zarazek ten znajduje się w ziemi i z kurzem dostaje się do dróg oddechowych koni jak również i świń, gdzie usadawia się i w wypadkach przeziębienia — uzjadliwia.

Zarazek umiejscowiony w płucach powoduje ropne zapalenie, podwyższenie ogólnej ciepłoty ciała do 41°, duszność oraz śmierć po kilku tygodniach lub wcześniej. Niekiedy *Corynebacterium equi* atakuje stawy lub cały organizm, przy czym stwierdza się w narządach mięsistych ogniska ropne. Przyżyciowe rozpoznanie choroby opieramy na badaniu klinicznym i bakteriologicznym, przede wszystkim zwracając uwagę na narządy oddechowe i wypływ z nosa, który należy poddać badaniu bakteriologicznemu, dla wykluczenia paciorkowców zółtych. Prognozę w leczeniu warunkuje wczesne rozpoznanie i stosowanie penicyliny, subtyliny, lub sulfamidów.

Powyższe szczerze dane tych dwóch chorób podaliśmy jako naświetlenie do badań, przeprowadzonych przez nas, nad dwoma padłymi źrebakami, pochodzącymi z Państw. Stadniny Koni w Michałowie (pow. Zamość).

Dnia 27.VI.1949 r. dostarczono do W.Z.H.W. Lublin padłego źrebaka, w celu stwierdzenia przyczyny padnięcia. Pismo przewodnie administracji Stadniny, podało, iż spośród kilku chorych źrebiąt, u których stwierdzono klinicznie piersiówkę, mimo leczenia dużymi dawkami penicyliny, jedno z nich padło, drugie ciężko chore, jeszcze żyje, u innych zaś nastąpiła poprawa. Przeprowadzona sekcja wykazała ogniskowe, ropne zapalenie płuc, (ogniska do wielkości jaja kurzego) krwotoczne zapalenie jelit cienkich oraz wybroczyny punkcikowate na mięśniu sercowym. Wyćinki tkanki płucnej przesłane do Zakładu Anatomii Patologicznej UMCS potwierdziły wynik sekcji. Wynik badania: „w próbkach przysłanych płuc stwier-